

Seijst

Uitgave van het Zeister Historisch Genootschap

2020-I

Deel 2
**ARCHITECT NICOLAAS
JOHANNES KAMPERDIJK**
Een huis met een verhaal

Schilderij van 'freule Jo'
Jaarverslag 2019

Seijst

*Bulletin ter bevordering van de kennis
van de geschiedenis van Zeist*

ISSN 1383-2867

Verschijnt 4x per jaar.

Jaargang 50 nummer 1. Maart 2020.

Drukwerk: Drukkerij Gregorius, Utrecht.

REDACTIECOMMISSIE

H. Beudeker, D. van de Kamp, mw. Fl. de Vrijer en mw. M. Wagenaar, redacteuren en J.P. van 't Sant, hoofdredacteur.

VORMGEVING

M. Slappendel

REDACTIEADRES

Postadres: Postbus 342, 3700 AH Zeist

E-mail: info@zhg.nl

BIJDRAGEN AUTEURS

Informatie over het aanleveren van kopij:
www.zhg.nl

LEDENADMINISTRATIE

Aanmeldingen van nieuwe donateurs en adreswijzigingen kunnen schriftelijk worden gemeld via Postbus 342, 3700 AH Zeist. Het kan ook via het e-mailadres: info@zhg.nl.

IBAN: NL95 INGB 0003 8403 83

WEBSITE

www.zhg.nl

Legaat of lijfrenteschenking:

ANBI-beschikking

nummer 55 537

Seijst
2020
1-2

Architect Kamperdijk

3

Het tweede deel van het artikel over de architect van de Zeister Oude Kerk, N.J. Kamperdijk. Deze 19^e-eeuwse architect werkte vooral in de provincie Utrecht. Hij liet een aanzienlijk oeuvre na met, onder andere, kerken en treinstations.

Een huis met een verhaal

11

Veel dappere mensen in de Tweede Wereldoorlog zijn vrijwel onbekend gebleven, zoals kapper Verheul en zijn vrouw. Zij hielpen een joods echtpaar de oorlog door door ze te verbergen boven hun kapperszaak aan de Oude Arnhemseweg.

Schilderij van 'freule Jo'

14

In de ZHG-collectie bevindt zich een fraai schilderij van jonkvrouw Jo van de Poll, de oprichter van het ZHG. Het schilderij is gemaakt door Ankie Crommelin.

Jaarverslag 2019

16

De vrijwilligers van het Zeister Historisch Genootschap hebben het afgelopen jaar weer nuttig en boeiend werk verricht op het gebied van de geschiedenis van Zeist. Gelukkig is het bestuur weer op volle sterkte gekomen om daar sturing aan te geven.

EEN VEELZIJDIGE 19^e-EEUWSE ARCHITECT: DE UTRECHTER NICOLAAS JOHANNES KAMPERDIJK (1815-1887)

Deel 2

(Deel 1 van dit artikel is gepubliceerd in *Seijst* 2019-IV, pp. 115-121)

**Eemnes, St.-Nicolaas-
kerk (1844-'45),
Wakkerendijk 58.
Dit is de tweede kerk
van architect N.J.
Kamperdijk (2008).**

COLLECTIE RCE
NO. 20413962 (T. PENDERS)

B.H.J.N. Kooij

De vernieuwing van de Oude Kerk in Zeist: een experiment van een ambitieuze jonge architect

Omdat de Oude Kerk technisch slecht was en bovendien te klein voor het groeiende aantal kerkgangers, werd besloten de kerk te vernieuwen.

Tegenwoordig zouden wij een dergelijke kerk restaureren en hier en daar wat uitbreiden, maar er werd toen anders beslist. De gerenommeerde Haarlemse (tuin)architect J.D. Zocher jr. (1791-1870) werd in 1839 uitgenodigd om een plan te maken, maar dat liep op niets uit.^{22*} Enerzijds had dat te maken met de moeizame communicatie tussen de

kerkbestuurders en de architect, anderzijds was het plan te duur.

Men besloot daarna een andere weg te volgen en een prijsvraag uit te vaardigen. Het plan van Kamperdijk, geraamd op *f* 36.000,-, werd uit de verschillende inzendingen gekozen.²³ In de notulen van de kerkvoogdij van 5 april 1841 wordt

vermeld dat Kamperdijk de prijs van f 150,- krijgt toegewezen. Het is opmerkelijk dat het kerkbestuur van de hervormde kerk in zee ging met deze hele jonge architect die nog maar weinig ervaring had. Maar Kamperdijk kon mooi tekenen en dat heeft wellicht de doorslag gegeven. Zijn plan was ook aanmerkelijk goedkoper dan dat van Zocher. Bovendien zal zijn gage nog niet zo hoog zijn geweest als dat van een gerenommeerde architect uit die tijd. In de notulen zijn buiten de naam van Kamperdijk geen namen van andere inzenders gevonden. Ook bij de tekeningen in het kerkarchief zijn geen andere ontwerpen aangetroffen dan die van Kamperdijk. Het vermoeden rijst dat de ontwerpen destijds aan de inzenders zijn teruggegeven.

Kamperdijks ontwerp verving de middeleeuwse kerk (zie plattegrond in deel 1, *Seijst* 2019-IV, p.121). Het plan omvatte een zeven traveeën lange driebeukige kerk met vijfzijdig gesloten afsluiting ('koor'). Dit alles in Engelse neogotiek. De middeleeuwse torenromp bleef bewaard, maar kreeg wel een aangepaste uitdossing. In het bekroonde plan zou het oude koor, net als de toren, behouden blijven, maar uiteindelijk is er toch voor gekozen om ook het koor te vernieuwen. Na enige voorbereiding vond vervolgens in de rechts naast de kerk gelegen, herberg 'Hof van Holland' de aanbesteding plaats van een enigszins aangepast plan. De uit Amersfoort afkomstige

meester-timmerman Hendrik Coenen en meester-schilder Willem van der Kamp namen het werk aan voor f 19.000,-. Daarbij kwamen sloopkosten en het vernieuwen van het koor van f 4762,- en f 620,- voor meerwerk. De uiteindelijke aanneemsom bedroeg f 24.382,-.

Eind april 1841 startte men met de bouw. Eerst moesten het oude koor en schip worden gesloopt, wat zo'n twee maanden vergde. Aansluitend vond op 14 juli 1841 de eerstesteenlegging plaats. De bouw duurde daarna nog twee jaar. Zondag 3 september 1843 kon men de vernieuwde kerk betrekken. Eind 1844 bleek voor het werk totaal f 50.136,20 te zijn uitgegeven. In dit bedrag zijn ook enkele andere zaken zoals het nieuwe orgel en de nieuwe preekstoel meegeteld.

De Oude Kerk te Zeist is Kamperdijks oudste kerkontwerp dat werd uitgevoerd. Het maakte hem, mede door de goede afloop van het bouwproces, meteen bekend. Kamperdijk ontving voor de zorgen en de goede directie bij de bouw uit handen van de kerkvoogden een 'kristallen soezenmand met zilver gemonteerd'.²⁴

Oeuvre Kamperdijk#

In zijn beginperiode ontwierp Kamperdijk dus in de neogotische stijl en dan voornamelijk toegepast bij kerken. De hervormde kerk in Zeist uit 1841-1843 is in deze stijl wel zijn mooiste werk, ondanks het feit dat het een vroeg ontwerp is; hij was toen nog maar net 26 jaar

en een beginnend architect. Enkele jaren later ontwierp hij een eenvoudige r.-k. kerk in Eemnes, de St.-Nicolaaskerk (1844-1845), ditmaal in neoclassicistische stijl. In Oud-Zuilen herbouwde hij in de jaren 1847-1848 het hervormde kerkje nadat de oude 17^e-eeuwse voorganger was afgebrand. Opmerkelijk is dat Kamperdijk zowel protestantse als katholieke kerken bouwde.

Als kerkenbouwer heeft Kamperdijk een bescheiden aantal kerken onder handen gehad. Zijn langdurigste klus was ongetwijfeld de restauratie van de Dom in Utrecht, waar hij van circa 1840 tot 1875 opzichter was.²⁵ Hij raakte hierbij via zijn leermeester Kramm betrokken. In genoemde periode werkte hij ook bij de restauratievoorbereiding van de Utrechtse Catharinakerk. Zijn (19^e-eeuwse) stijl van restaureren komt het best tot uitdrukking in het materiaalgebruik: belangrijke natuurstenen onderdelen verving hij door terracotta. Deze restauratiewijze zal goedkoper zijn geweest dan onderdelen vervangen in dezelfde natuursteensoort. Na 1850 bouwde Kamperdijk geen kerken meer en paste hij in zijn werken -voornamelijk bij openbare

* Voor de noten, literatuur en tabellen zie de slotopmerking op p. 10.

Een overzicht van het oeuvre van Kamperdijk is opgenomen in twee tabellen, te vinden op de site van het ZHG: https://www.zhg.nl/images/Downloads/Kamperdijk_tabellen.pdf. Het oeuvre in Zeist daaruit is in de bijgaande tabel opgenomen.

gebouwen- uitsluitend de gangbare neoclassicistische stijl toe. Als architect van stations heeft Kamperdijk wel de meeste faam verworven. Hij bouwde er zo'n vijftien, waarvan er een aanzienlijk aantal nog bestaat. Voorbeelden van kleine stations zijn: Bilthoven (1865) en Soestduinen (1865). De grootste en tevens bekendste stations zijn: Amersfoort (1863), Zwolle (1866) en Dordrecht (1870).

Tot de overige gebouwen van Kamperdijk in de regio kunnen gerekend worden: het Raadhuis annex gemeenteschool in Vreeland (1860-1861), de pastorie van de hervormde kerk in de Lage Vuursche (1861), de villa Dorpsstraat 1 in Oud-Zuilen (1865), het Bisschoppelijk Paleis te Utrecht aan de Maliebaan 40 (1868) en het NS Administratiegebouw I in Utrecht (1870-1871). Omdat hij zich vanaf 1873 terugtrok uit zijn beroep, kon men hem niet meer vragen voor een ontwerp voor een verdieping op dit laatstgenoemde gebouw.

Van werken waarbij nieuwbouw en restauratie beide aan de orde kwamen, is kasteel Sterkenburg in Driebergen-Rijsenburg een mooi voorbeeld. Hij bouwde in opdracht van dhr. K.J.F.C. Knepelhout (1818-1885) in 1862 een duifhuis, in 1865 een orangerie en in 1867 een toren aan het kasteel. Kramm deed iets vergelijkbaars al rond 1835 bij kasteel Beverweerd. Een uiting van kastelenromantiek is ook aan de orde bij kasteel Klein Geerestein

in Woudenberg waar in 1849 mogelijk door Kamperdijk een toren aan het huis is gebouwd in opdracht van dhr. H.D. Hooft (1798-1879).²⁶ Deze toren doet sterk aan die van de Oude Kerk in Zeist denken.

Het Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad van 11 februari 1887 memoreert na het overlijden van de architect enkele wapenfeiten zoals de vele huizen en huizenblokken die hij in Utrecht heeft gebouwd en zelfs straten (Westerstraat en Stationsstraat) die door hem zijn aangelegd.²⁷ Vele jaren zat hij in 'de directie der drie Maatschappijen tot verbetering der woningen voor arbeidenden en minvermogenden te Utrecht'. Verder noemde men de grote zaal van Tivoli* en Sociëteit de Vriendschap* te Utrecht.²⁸

Uit Zeist kennen wij onder andere het Weeshuis* (1863-1864) aan de Slotlaan.²⁹ Uit archief en rekeningen blijkt dat hij in Zeist in 1846-1847 een verdieping zette op het pand Hoog Beek & Royen en in 1854 een openbare school bouwde. Het in 1873 vervaardigde plan voor het Walkartpark wordt in de *Gids voor de Nederlandse tuin- en landschapsarchitectuur* onder voorbehoud aan Kamperdijk toegeschreven; bewijzen ontbreken ofschoon een aanwijzing zou kunnen zijn dat hij in hetzelfde jaar namens de dames Walkart aan de gemeente toestemming vraagt om uit te wegen op de Slotlaan.³⁰ Er zijn van hem tot nu toe nog geen tuinontwerpen bekend. Waarschijnlijk heeft hij de groenontwerpen overgelaten aan zijn vriend en werk-

partner Samuel van Lunteren. Een bewijs van hun samenwerking is het *Plan ter bebouwing van het bolwerk Lepelenburg* te Utrecht uit 1860 dat als litho verscheen.³¹

* Hiermee worden in dit artikel panden aangegeven die inmiddels afgebroken zijn.

Overzicht van werken van Kamperdijk in Zeist

Prov.	Plaats	Gebouw	Jaar	Adres	Bijzonderheden	Sloop
U	Zeist	Oude (Hervormde) Kerk #	1841-1843	1 ^e Dorpsstraat 1	Schip en 'koor'	
U	Zeist	Hoog Beek & Royen	1846-1847	Driebergseweg 1	Verdieping	
U	Zeist	Openbare school	1854	?		?
U	Zeist	Weeshuis	1863-1864	Slotlaan		XX c
U	Zeist	Ontwerp aanleg overtuin van de familie Walkart?	1873	Slotlaan	Nu bekend als Walkartpark	

Rijksmonument

?: mogelijk van Kamperdijk

onbekende werken in Zeist: zie noot ³⁸

Tot slot

Gezien zijn oeuvre kan de Utrechtse architect Kamperdijk tot één van de bekende 19e-eeuwse Nederlandse architecten worden gerekend. Zijn werkgebied lag voornamelijk in de provincie Utrecht. Enkele projecten, zoals langs de spoorlijn richting Zwolle, liggen binnen de grenzen van de omliggende provincies. Bekend werd Kamperdijk door zijn leermeester Kramm die hem de kennis van de bouwkunde, de bouwkunst, de tekenkunst en de bouwpraktijk bijbracht en hem

introduceerde in het architectennetwerk. Hieruit kwam zijn bemoeienis met de Domkerk voort. Zijn invloed op Kamperdijk en diens vorming was groot. In het ontwerp voor een nieuwe kerk in Zeist is de invloed van Kramm duidelijk aanwijsbaar. De ontwerpen die Kamperdijk maakte, pasten geheel in de stijl van zijn tijd. Het meeste gerealiseerde werk is in de neoclassicistische stijl ontworpen. Voor de neogotische stijl -die hij slechts bij twee kerken toepaste- inspireerde hij zich op de ontwikkelingen in Engeland, onder

invloed van zijn leermeester Kramm. Kamperdijk kreeg weliswaar bekendheid door zijn bekroning voor de prijsvraag van de nieuwe Oude Kerk te Zeist, maar een groot kerkenbouwer zoals zijn tijdgenoten Th. Molkenboer (1796-1863) en W. te Riele (1867-1937) is hij nooit geworden. Kamperdijk is daarentegen vanwege zijn jarenlange betrokkenheid bij de Dom van Utrecht en zijn vele restauratieadviezen wel te typeren als restauratiearchitect van kerken, zoals bij meer van zijn vakgenoten in de 19^e eeuw het geval was.

Hij adviseerde onder andere bij de restauratie van de St.-Johanneskerk te Montfoort en de St.-Bartholomeuskerk te Schoonhoven.

Zijn samenwerking met Samuel van Lunteren bracht hem waarschijnlijk in contact met eigenaren van buitenplaatsen, kastelen en landhuizen. De vader van Samuel, Hendrik van

Lunteren, was al rond 1830 met kasteel Sterkenburg in Driebergen-Rijsenburg bezig, toen in de zestiger jaren van de 19^e eeuw Kamperdijk de opdracht kreeg voor een verbouwing en enkele nieuwe bijgebouwen. De affiniteit die Kamperdijk had met de restauratie van oude gebouwen zou mogelijk de doorslag

hebben gegeven om hem voor deze opdracht te vragen. Waarschijnlijk was dit ook de reden waarom Gustave baron van Zuylen van Nyevelt (1818-1890) Kamperdijk raadpleegde over het herstel van kasteel De Haar in Haarzuilens.⁴⁰ Kamperdijk adviseerde de baron -dit moet vóór 1878 zijn geweest- om de ene helft

Soest, Station Soestduinen (1863-'65), De Beaufortlaan 1 (2008). COLLECTIE

COLLECTIE RCE, NO.
20413974 (T. PENDERS)

af te breken om daarmee de andere te herstellen. Zoals bekend, zou aan het einde van de 19^e eeuw architect Pierre Cuypers het herstel realiseren. Hoe Kamperdijk precies in contact kwam met de verschillende spoorwegmaatschappijen is niet bekend, maar wel is vast te stellen dat hij via dit netwerk verschillende vervolgoopdrachten kreeg. Een belangrijk deel van zijn gebouwde stations bestaat nog.

Uit alle tot nu toe bekende gegevens komt het beeld van een vriendelijk en consciëntieus mens op. Door zijn deskundigheid en ervaring werd hij veel geraadpleegd. Hoofdredacteur P.H. Scheltema van *De Opmerker* [architectuur- en bouw tijdschrift, 1866-1919] schreef dat Kamperdijk destijds nogal naam had. Door een leven van hard werken en behoorlijk wat persoonlijk leed was hij op 62-jarige leeftijd fysiek op. De laatste negen jaar van zijn leven kon hij in alle rust in Voorburg doorbrengen, te midden van zijn tweede vrouw, zijn vier kinderen en zijn vele kleinkinderen.

De samengestelde lijst met 47 werken van hem, vormt slechts een deel van zijn oeuvre. Ten opzichte van de lijst van Van der Heide (zie deel 1) met 26 locaties is de lijst fors uitgebreid. Van alle genoemde werken bestaat het overgrote deel nog. Kamperdijk zal in de toekomst zeker nog meer bekendheid en waardering kunnen krijgen als er meer onderzoek naar hem en zijn bouwwerken wordt gedaan. Het is niet uitgesloten dat nazaten nog materiaal van deze

Amersfoort, voormalig station Amersfoort aan het Smallepad 13-15 (1996).

COLLECTIE RCE, NO.

20313968 (J.P. DE KONING)

gerenommeerde Utrechtse architect in bezit hebben. Enkele gebouwen in de provincie Utrecht, waarvan de architect nu nog onbekend is, kunnen dan misschien alsnog aan hem worden toegeschreven.

Deel 1 van dit artikel over architect Kamperdijk is geplaatst in Seijst 2019-IV, pp. 115-121. Het notenapparaat, de literatuurlijst en de 3 tabellen zijn te omvangrijk om in Seijst te kunnen worden opgenomen. Zoals in deel 1 aangegeven zijn zij te vinden op:

https://ww.zhg.nl/images/Downloads/Kamperdijk_noten.pdf,
https://ww.zhg.nl/images/Downloads/Kamperdijk_literatuur.pdf
en https://ww.zhg.nl/images/Downloads/Kamperdijk_tabellen.pdf.

Zeist, Weeshuis aan de Slotlaan (1863-'64) (1958).

GEHEUGEN VAN ZEIST,
no. NL-ZTGAZ_F_SLOT-
LAAN_000614
(FOTOGRAAF ONBEKEND)

Een huis met een verhaal: Oude Arnhemseweg 157

Oude Arnhemseweg
151 t/m 159. No. 157 is
het 4e huis van links.

FOTO DICK VAN DE KAMP

Dick van de Kamp

De tussenwoning Oude Arnhemseweg 157 maakt deel uit van een blok van vijf huizen (de nrs. 151 t/m 159). De buitenste twee huizen met hun puntige gevels zien er anders uit dan de middelste drie. Dit geeft een levendig beeld.

Naast dit blok van vijf staat een blok van zes (nrs. 139 t/m 149). De blokken worden gescheiden door een smalle steeg. Zo kun je achterom komen. Als je de doorgang per fiets neemt moet je je best doen om je evenwicht te bewaren. De achtertuin is smal maar behoorlijk lang.

Dit gedeelte van de Oude Arnhemseweg is heel kenmerkend. Eenvoudige woningen met ruimte voor en achter en bedoeld om gezinnen te huisvesten. Het voert te ver om dit geheel als een beschermd dorpsgezicht te beschouwen. Het is jammer dat er van dit gedeelte van de Oude

**V.l.n.r. onbekende
vrouw, Jaap Verheul,
Adrie Verheul (ca.
1941).**

SCREENSHOT DVD: "HET
WONDER VAN DE BRIEF"
(2011)

Arnhemseweg geen ansichtkaarten zijn te vinden, noch in de collectie van het ZHG noch in die van particulieren.

Het blok van de nrs. 151 t/m 159 is in 1929 gebouwd. De bouw vond plaats onder verantwoordelijkheid van J.B.F. Buers uit Rotterdam. Bouwmeester was de bekende Zeister aannemer C.A. Voermans van het Nooitgedacht.

In deze eenvoudige tussenwoning was in 1941 een kapper gevestigd. Kapper J. (Jaap) Verheul woonde er met zijn vrouw (Adrie) en kind. De entree van de kapperszaak was uiteraard aan de voorkant. Daarachter de huiskamer en boven de slaapkamers.

Een joods gezin (man Ben, vrouw Fer en zoontje) wilde in Zeist onderduiken. Ze namen contact op met Toon van de Kamp. Toon woonde schuin aan de overkant op nr. 160. Toon vroeg Jaap en Adrie Verheul of ze voor 14 dagen het echtpaar

Van der Hoek, want zo heetten ze, konden herbergen. Hun zoontje die de schuilnaam Frits kreeg werd door Toon zelf in huis genomen. De Verheuls voldeden aan het verzoek. Maar het werden twee jaar! De Van der Hoeks hebben de oorlog overleefd. Fritsje verhuisde na enige tijd. Ook hij overleefde de oorlog. Het echtpaar verbleef in de slaapkamer aan de voorkant. Ze konden de straat goed zien. Maar ze konden alleen af en toe in de avond naar buiten.

Jaap en Adrie Verheul hebben spannende tijden meegemaakt. Verraders lagen altijd op de loer. De ouders van mevr. Van der Hoek die ook in Zeist zaten ondergedoken zijn verraden en via Westerbork naar Auschwitz gebracht en daar vermoord. Dat kon ook met hen gebeuren. Een eenvoudig huis met een kapperszaak en een gezin en dan ook nog onderduikers herbergen: een hele opgave.

In de donkerste tijd van de oorlog op

5 december 1943 wordt bij Toon en Mien van de Kamp sinterklaas gevierd. Aanwezig zijn Frank en Annie Verduijn (bakker en verzetsman uit de LO/LKP*), Toon en Mien van de Kamp, Jaap en Adrie Verheul en Ben en Fer van der Hoek. Fer heeft een sinterklaasgedicht gemaakt om de mensen te eren die een rol speelden bij het onderduiken. Ze eindigt met :

'Nu ga ik besluiten dit fraaie couplet waar ieder aan de beurt is gekomen
Ik vraag u pardon, o edel sextet dat ik u zo hekelen zou, kon u niet dromen
doch genoeg hier van nu, de wereld draait verder
Laat ons eindigen met een bede
Moge ons schenken de Eeuwige Herder
een goede voorspoedige vrede'

Jaap Verheul is ondanks zijn dappere gedrag en dat van zijn vrouw na de oorlog op een lijst gekomen met personen waarvan moest worden onderzocht of ze in de oorlog wel 'goed' geweest waren. Wat een schande! Gelukkig is al spoedig in de krant een bericht verschenen waarin hij werd gerehabiliteerd.

Na de oorlog is de familie Verheul verhuisd naar nr. 134 op de hoek met de Joh. de Meesterstraat. Velen zullen zich de kapperszaak van Verheul herinneren.

In 1987 hebben Jaap en Adrie Verheul de Yad Vashem onderscheiding

ontvangen. Dit is een Israëliische onderscheiding voor mensen die in de oorlog joden hebben geholpen. In Jeruzalem wordt dan een boom ter nagedachtenis geplant en een herdenkingsbord geplaatst met de namen van de onderscheiden personen.

De heer en mevrouw Verheul zijn niet lang geleden betrekkelijk kort na elkaar overleden.

Als ik over de Oude Arnhemseweg fiets, langs nr. 157, moet ik altijd aan deze geschiedenis denken. De woning aan de Oude Arnhemseweg

nr. 157 is echt 'een huis met een verhaal'.

Noot

* LO: Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers. LKP: Landelijke Knokploegen, georganiseerd door de LO.

'Frits' (nu: Jack) van der Hoek (rechts) met gezin (2015).

COLLECTIE J. VAN DER HOEK

Uit de collectie

Een schilderij van freule Jo van de Poll

JanHein HeimeI

Sinds 1981 maakt een schilderij van freule Jo van de Poll deel uit van de collectie van het Zeister Historisch Genootschap. Het schilderij is in 1969 geschilderd door Ankie Crommelin en is 43 x 58 cm groot.

Anna Maria Wilhelmina Jacoba Crommelin is de volledige naam van de schilderes; zij is geboren in 1911 in Vianen.

Haar eerste huwelijk in 1939 met mr. F.W. Fabius (1884-1953) eindigde met de dood van haar man. In 1957 huwde zij met dr. G.C. Labouchere, kunsthistoricus (1896-1971); zijn grootvader bewoonde Slot Zeist. In 1931 werd zij toegelaten tot -wat nu heet- de Rijksakademie van Beeldende Kunsten Amsterdam. Later, in 1960, bezocht zij ook een zestal jaren het Hoger Instituut voor Schone Kunsten in Antwerpen. Zij stond bekend als tekenaar en schilder van met name portretten en stillevens. Ankie Crommelin overleed in Zeist in 2005.

In een beschrijving op de site van het RKD - Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis wordt het schilderij als volgt omschreven: *zittend in oud-roze bergere fauteuil* [ruime leunstoel met voetenbank]; *blauwe japon met witte guimpe* [tulen halsbedekking met baleintjes], *grijze petit gris* [grijs bont van Siberische eekhoorns] *bontcape; handen gevouwen op de schoot; lange chatelaine* [ketting, bevestigd aan een ceintuur] *om de hals welke door Koningin Emma*

werd geschonken aan haar zuster Henriëtte van de Poll (1853-1946), met even zovele parels als dienstjaren als hofdame [IB-nr. 13704].

Jonkvrouwe Joanna Margaretha Elisabeth van de Poll (1872-1970) woonde bijna haar hele leven in huize Beek en Royen, 2^e Dorpsstraat 56 in Zeist. Ooit woonde zij daar met haar ouders, haar vier broers en haar drie zusters. Na 1946 was zij, het jongste kind, als enige overgebleven. Haar laatste jaren woonde zij in een klein huisje aan de Arnhemse Bovenweg. Zij was een begrip in Zeist. Zij was de oprichtster van de Van de Poll Stichting zoals het Zeister Historisch Genootschap vroeger heette.

Na haar dood kwam het schilderij in bezit van haar trouwe ver-

zorgster en huisgenoot Jannetje Cornelisse (1901-1981). Na de dood van Jannetje (begraven in het familiegraf van de Van de Polls in Zeist) legateerde zij het schilderij aan het Zeister Historisch Genootschap. Vele jaren hing het schilderij in de zogenoemde Van de Pollkamer in Slot Zeist. Later, toen het ZHG naar de Middellaan verhuisde, hing zij op een voor ieder zichtbare plaats in het trappenhuis. Sinds het Zeister Historisch Genootschap in het gemeentehuis van Zeist een onderkomen gevonden heeft hangt zij veilig in het archiefdepot in de kelder van het gemeentehuis.

Jaarverslag 2019

Met vertrouwen het nieuwe decennium in

De ZHG-tafel op
dinsdagmorgen.

FOTO ERIC VAN MEIJGAARD

Eric van Meijgaard, secretaris

In 2019 is er door het Zeister Historisch Genootschap (ZHG) opnieuw veel en goed werk verzet. Onze doelstelling is en blijft 'Het bevorderen en verbreiden van de kennis omtrent de geschiedenis van Zeist en wat daarmee verband houdt, alsmede het aankweken van belangstelling daarvoor in rui-

me kring'. We beschikken over een schitterende collectie historische prenten, kaarten, boeken, documenten en voorwerpen die we graag aan een breder publiek willen laten zien. Met veel plezier hebben we een bijdrage geleverd aan een aantal tentoonstellingen over de geschiedenis van Zeist. Ons

blad 'Seijst' verschijnt vier keer per jaar en biedt iedere keer opnieuw een keur aan boeiende artikelen en illustraties. Verder hebben we in 2019 weer een aantal goedbezochte lezingen mogen organiseren, zoals het bekende Historisch Café in Hotel Figi (4x) en de traditionele jaarlijkse Van de Poll-lezing

op Schoonoord. Er waren interessante en drukbezochte filmvoorstellingen in het Lichtpunt en in Hotel Figi en een tweetal mooie excursies, naar de landgoederen Beerschoten/Houdringe en naar zorginstelling Sterrenberg/Abrona. En in het Historisch Informatie Punt (HIP) in het gemeentehuis zijn we iedere dinsdagochtend te vinden aan de 'ZHG-tafel' voor het beantwoorden van vragen van bezoekers. Zonder de inzet van een groot aantal enthousiaste vrijwilligers zou het voor ons niet mogelijk zijn om onze doelstellingen te realiseren. Met de benoeming van vier nieuwe bestuursleden (Willem de Bruin, Marc Wortmann, Leo Baauw en Eric van Meijgaard) is het bestuur van het ZHG inmiddels weer op volle sterkte en kan de toekomst met vertrouwen tegemoet worden gezien.

IN MEMORIAM LEO VISSER

Op 10 juli 2019 is de ons zo bekende Leo Visser op 94-jarige leeftijd overleden. Leo heeft tot op hoge leeftijd veel deskundig vrijwilligerswerk gedaan op het gebied van historie en monumenten. Met zijn overlijden hebben wij een belangrijke deskundige en liefhebber van de geschiedenis van Zeist verloren. Zijn boek *De Straatnamen van Zeist* (en de aanvullingen daarop tot 2003) is een standaardwerk geworden. Een zestigtal artikelen en 11 boeken staan op zijn naam, alle over de geschiedenis van Zeist.

DONATEURS EN FINANCIËN

Donateurs vormen de belangrijkste bron van inkomsten voor het ZHG. Per eind 2018 hadden we 775 donateurs. Op zich een mooi aantal, maar wel een daling van 28 ten opzichte van eind 2017. Het streven was om in 2019 zo veel nieuwe donateurs te werven dat de grens van 800 donateurs weer gepasseerd zou worden. Door omstandigheden zijn wij in 2019 niet in staat geweest om de geplande grote wervingsactie te houden. Daarom is het verheugend dat het aantal nieuwe donateurs in 2019 (33) toch groter was dan in 2018. Het aantal opzeggingen (37) was kleiner dan vorig jaar. Voor het eerst sinds jaren zijn er geen donateurs verloren gegaan wegens 'adres onbekend', maar helaas hebben we wel een tiental donateurs moeten schrappen uit ons bestand omdat zij al meer dan twee jaar geen donatie meer gaven. Per saldo is het aantal donateurs in 2019 licht gedaald, naar 760. Het bestuur streeft ernaar om in het eerste halfjaar van 2020 actief nieuwe donateurs te gaan werven.

Goede communicatie met onze donateurs vinden wij belangrijk. Steeds meer donateurs ontvangen de periodieke Nieuwsbrief en ZHG-aankondigingen inmiddels via e-mail, bv. informatie over lezingen, excursies, filmvoorstellingen en tentoonstellingen. We hopen dat nog meer donateurs ons

hun e-mailadres willen verstrekken via info@zhg.nl.

Financiën: hoewel de formele afsluiting van het boekjaar nog moet plaatsvinden op het moment dat deze regels geschreven worden, kan al worden vastgesteld dat het gerealiseerde resultaat in grote lijnen overeenkomt met de begroting. Er is weliswaar meer geld uitgegeven aan publicaties van het ZHG, maar dat vertaalt zich ook weer in hogere inkomsten. In de begroting voor 2020 is geen verhoging voorzien van de minimumdonatie, die nog steeds op € 18 per jaar staat.

CONSERVATOR

Zorg voor de collectie van het ZHG gaat altijd door. Behouden en beheren van onze verzameling zijn belangrijke taken. Schenkingen worden in het digitale register ingeschreven. Als het een object is, wordt er een foto van gemaakt. Historische foto's worden gescand en documenten worden beschreven. Het is voor de toekomst van belang om vast te leggen 'wie/wat/wanneer' heeft geschonken. We zijn ook nieuwsgierig naar het 'waarom'. Ook in 2019 zijn bijzondere stukken geschonken en verworven. Tevens zijn we bezig om inventarisaties uit het verleden te controleren, zodat we beter inzicht krijgen in onze verzameling.

Onze collectie is niet alleen bedoeld om te bewaren, maar ook

om te laten zien. Met plezier en trots hebben we een bijdrage kunnen leveren aan verschillende tentoonstellingen. In het Historisch InformatiePunt (HIP) deden we o.a. mee aan de zomertentoonstelling over mr. Cornelis Jan baron van Tuyll van Serooskerken, die van 1919 tot 1934 burgemeester van Zeist was. Uit onze collectie zijn prachtige (foto)albums tentoongesteld. Onze fotograaf, Floran van Poecke, heeft de albums gefotografeerd, zodat er digitaal gebladerd kon worden.

In het najaar werkte het ZHG mee aan de tentoonstelling 'Met de muziek mee!' in Museum Het Hernhutter Huis aan de Lageweg. Zo'n thematentoonstelling is aanleiding om in de collectie op zoek te gaan naar specifieke objecten, foto's en documenten. Het was geweldig om de ons toevertrouwde vaandels van het mannenkoor van Geritsen en Van Kempen, van de Chr. Gemengde Zangvereniging Laus Deo en van de RK Harmonie St. Caecilia nu voor een breed publiek voor het voetlicht te kunnen brengen. Ook andere schatten, zoals monumentale Delfts blauwe herinneringsborden afkomstig van de familie Van de Poll kwamen voor deze expositie uit het depot tevoorschijn. Foto's uit onze rijke fotocollectie en historische documenten bleken een mooie aanvulling op het materiaal van de andere bruikleengevers.

In de rubriek 'Uit de Collectie' in het blad Seijst worden interessante, merkwaardige of kostbare stukken beschreven. In 2019 waren dat een boekje en foto's betreffende het 'Openluchtspel Saestum', een verkoopbrochure van Garage Broedelet en de hierboven genoemde Delfts blauwe herinneringsborden uit 1930, die tot de eerste objecten in de collectie van de Van de Poll Stichting (sinds 1995 Zeister Historisch Genootschap) gerekend kunnen worden.

Dankzij schenkingen uit het verleden is het mogelijk de Zeister geschiedenis in beeld te brengen en levend te houden. We willen alle schenkers van 2019 bedanken en we kijken uit naar nieuwe aanwinsten in 2020!

COMMISSIES

ZHG-TAFEL

Na jarenlang als ZHG-bestuurslid/gastheer tijdens de dinsdagochtenduren allerlei bezoekers met vragen over -hun- Zeister geschiedenis te woord te hebben gestaan, heeft Kees Breunesse in februari 2019 dat stokje overgegeven aan Leo Baauw en Willem de Bruin. Gelukkig bleef Charles Carrière als tafelheer aanwezig en kunnen de nieuwkomers derhalve een beroep op zijn kennis en ervaring doen.

In de loop van het jaar zijn er ruim zestig vragen rechtstreeks of 'via de band' van het gemeentearchief ter tafel gekomen. Veel vra-

gen kwamen via e-mail binnen, een deel daarvan gesteld aan de gemeente. Daarnaast meldden zich geregeld gasten tijdens de dinsdagochtenden. Voor het beantwoorden van de vragen kunnen Leo en Willem dan terugvallen op Charles, JanHein Heimel en niet te vergeten Trudy Servaas, dé vraagbaak van het gemeentearchief. Ook schuiven wekelijks enkele ervaringsdeskundigen inzake de recente geschiedenis van Zeister bedrijven, buurten en personen aan, die, met of zonder specifieke vraagstelling, memorabel verhalen over de verleden tijd. Hoewel de gastheren bevorderen dat vraagstellers eigenhandig onderzoek bv. met behulp van de bibliotheek en het Geheugen van Zeist ondernemen, verricht de 'staf' veelvuldig zelf zoekwerk, met name ter beantwoording van schriftelijk binnengekomen vragen.

Slechts een klein aantal vragen had betrekking op geschiedenis van vóór 1900. Het zwaartepunt ligt op informatie over de eerste helft van de 20^e eeuw, met inbegrip van de Tweede Wereldoorlog en de nasleep daarvan. Vragen houden nogal eens verband met adressen waar voorouders gewoond of gewerkt hebben. Dat betekent dat we regelmatig Trudy Servaas vragen om het 'afgesloten' bevolkingsregister, de persoons- en/of woningkaarten te raadplegen. Een andere veel voorkomende categorie vragen heeft betrekking op

de gebouwde omgeving: straatnamen, buitenplaatsen, winkels, instellingen en andere bedrijven. ‘Zijn er afbeeldingen van...?’ ZHG en het gemeentearchief beschikken gelukkig over een rijke collectie ansichtkaarten en foto’s.

In meerderheid werden vragen ‘hier en nu’ beantwoord en keerden gasten tevreden huiswaarts. Soms konden we geen antwoord

geven, ook niet na nadere studie. In het algemeen zijn vraagstellers erkentelijk voor verstrekte informatie, al kunnen we soms maar een tip van een sluier oplichten. Door de binnenkomende vragen kwamen de ‘opzoekers’ op hun beurt allerlei opmerkelijks op het spoor. Te veel om te vermelden, maar hierbij één voorbeeld:

‘Mijn moeder heeft in de oorlog in

Bosch en Duin als hulp in de huishouding gewerkt, kunt u uitzoeken waar, bij welke mensen?’ Niet alleen vonden we het adres en de vermelding op de woningkaart ‘afgebroken’. In een boek over Soesterberg in de oorlog, troffen we een foto van het huis aan nadat het geraakt was door een Britse ‘afzwaaiër’ bedoeld voor het vliegveld. En in het overlijdensregister medede-

Vorbereiding tentoonstelling ‘Met de muziek mee!’.

FOTO SASKIA VAN GINKEL

Ook dit jaar werkte Saskia van Ginkel mee aan de muurtenoonstelling in het poortgebouw van de Oude Algemene Begraafplaats. Deze tentoonstelling had betrekking op de graven van drie predikanten uit Zeist, te weten: ds. Abraham Couvée, ds. Johannes E. Kist en ds. Diedericus Wijting.

LEZINGEN EN EXCURSIES

Voorjaarsexcursie op donderdag 9 mei 2019 naar de landgoederen Beerschoten en Houdringe

Op donderdag 9 mei organiseerde het Zeister Historisch Genootschap samen met het Utrechts Landschap een wandelexcursie naar de landgoederen Beerschoten en Houdringe in De Bilt. Onder deskundige begeleiding van een tweetal gidsen van Utrechts Land-

schap maakten circa 20 belangstellenden een mooie wandeling over deze prachtige historische landgoederen. Ook de beeldentuin met bronzen beelden van beeldhouwer Jits Bakker (1937-2014) werd bezocht.

Van de Poll-lezing 2019 op maandag 2 september 2019

De Van de Poll-lezing werd ook dit jaar weer gehouden in de kantine van Schoonoord aan de Blikkenburgerlaan. De belangstelling was groot, er waren ruim 60 belangstellenden aanwezig. Gastspreker was mevrouw Saskia van Dockum, directeur/rentmeester van Utrechts Landschap, die een helder betoog hield over de geschiedenis, visie en ambities van Utrechts Landschap. Utrechts Landschap ont-

wikkelt, beschermt en beheert natuur en erfgoed dicht bij huis. Dat doet het door grond aan te kopen en veilig te stellen, voor altijd. Eén van de laatste aankopen betrof de voormalige vliegbasis Soesterberg. Tegenwoordig bezit Utrechts Landschap ruim 5.500 hectare aan natuurgebied.

Najaarsexcursie op donderdag 24 oktober 2019 naar zorginstelling Sterrenberg/Abrona

Op donderdag 24 oktober 2019 was er een excursie naar zorginstelling Sterrenberg / Abrona in Huis ter Heide. Abrona biedt uitgebreide zorg en ondersteuning aan mensen met een verstandelijke beperking. Het thema van de excursie was 'Ontwikkelingen in de zorg: 90 jaar Sterrenberg, van

Voorjaarsexcursie naar Beerschoten / Houdringe.

FOTO ERIC VAN MEIJGAARD

**Najaarsexcursie
Sterrenberg / Abrona.**
FOTO ERIC VAN MEIJGAARD

instellingsterrein naar een gewone woonwijk.' De ruim 25 belangstellenden die zich hadden aangemeld werden hartelijk ontvangen met koffie of thee en heerlijke appeltaart. Gastheer Harm Beishuizen (wijkcoach van Abrona) hield een korte inleiding waarbij hij uitleg gaf over de historie van De Sterrenberg en de recente geslaagde integratie van de zorginstelling en een nieuwe woonwijk. Aansluitend werd een rondwandeling gemaakt over het terrein en door de wijk.

ONDERSCHEIDINGEN

Mevrouw Elisabeth Stades-Vischer, lid van de Tentoonstellingscommissie, heeft in 2019 een koninklijke onderscheiding

ontvangen voor het vele werk dat zij gedaan heeft bij het maken en coördineren van vele tentoonstellingen over stukken van de Zeister geschiedenis. Het ZHG heeft de aanvraag voor deze onderscheiding van harte ondersteund.

De heer JanHein Heimel, penningmeester van het ZHG, heeft vanwege zijn vele bijdragen, gedurende een lange reeks van jaren, aan het onderzoeken en bevorderen van de geschiedenis van Zeist het gemeentelijk waarderingsymbool 'Ot en Sien' ontvangen. De waardering gold zeker ook het voorzitterschap van de vereniging en stichting Geheugen van Zeist, welke functie hij in 2019 heeft neergelegd.

FILMVOORSTELLINGEN

In maart is de jaarlijkse middagfilmvoorstelling in het Lichtpunt gehouden. Ook dit jaar konden de vele bezoekers genieten van een tweetal ZHG-films: 'Zeist in de jaren 50, onverwachte welvaart' (ZHG-film) en '90 jaar Sterrenberg, van instellingsterrein naar gewone woonwijk', een film van Victorine Lutz.

Onder grote belangstelling is op 9 december 2019 in theater Figi het prachtige docudrama 'Het Langebroeck', een film van Kees Linnenbank, in première gegaan. Alle 500 beschikbare kaarten waren vooraf al gereserveerd en veel belangstel-

lenden hebben we helaas moeten teleurstellen. Het ZHG heeft Kees Linnenbank ondersteund middels het huren van de Marsmanzaal en de kaartverkoop.

HISTORISCH CAFÉ

In 2019 zijn in Figi weer vier 'Historisch Café'-bijeenkomsten gehouden. De belangstelling voor deze lezingen, die gratis toegankelijk zijn, was zoals de laatste jaren goed en bij de vierde lezing was er zelfs sprake van een zeer grote belangstelling. Op 21 januari 2019 heeft Dirk Faber gesproken over '*De geschiedenis van de Nieuwe kerk te Zeist, 1927-2017*'. Over dit onderwerp heeft hij ook een boek geschreven dat in juni 2019 werd gepresenteerd bij het 90-jarig bestaan van de Nieuwe kerk. In april heeft Jan Peter van 't Sant een boeiend verhaal gehouden over '*Zeist in de (ballon)vaart der volkeren*' en in juli was er een enthousiaste en interessante lezing van Leo Baauw over '*De rol van het orgel bij de Evangelische Broedergemeente*'. Eind oktober tot slot gaf mevrouw Fleur de Beaufort de vele aanwezigen een interessante kijk in het reilen en zeilen van de familie De Beaufort, met een lezing over de geschiedenis van de familie, met name in relatie tot Zeist en de buitenplaats Molenbosch.

PUBLICATIES

Ook in 2019 is weer een aantal interessante publicaties verschenen over de geschiedenis van Zeist:

- Boek over de 'Grote Tuinbouw Tentoonstelling op het Landgoed Schoonoord te Zeist in 1909' door JanHein Heimel.
- Boek 'Zeist, van boerendorp tot villadorp; Deel I (1813-1851): Het boerendorp Zeist'
- door mr. dr. V.A.M. van der Burg, R.P.M. Rhoen en J.P. van 't Sant (red.).
- 'De 19 Zeister tekeningen van Johannes de Bosch', samengesteld door JanHein Heimel.
- 'De 7 Zeister tekeningen van J.A. Knip', samengesteld door JanHein Heimel.
- 'De 5 Zeister tekeningen van Joanna Maria de Monté ver Loren', samengesteld door JanHein Heimel.

Deze boeken en vele andere historische publicaties en dvd's zijn (mits nog beschikbaar) te bestellen via info@zhg.nl.

SAMENWERKING MET ERFGOEDPARTNERS

Het Zeister Historisch Genootschap (ZHG) is één van de leden van het Geheugen van Zeist. In deze vereniging werken 11 erfgoedpartners samen om de geschiedenis van Zeist levend te houden. Dit gebeurt op velerlei manieren, zoals de inmiddels befaamde Historische Doe-Dag, maar ook via het organiseren van tentoonstellingen of via de gezamenlijke website, waar de aangesloten erf-

goedpartners zich presenteren. Het ZHG levert met name jaarlijks grote bijdragen aan tentoonstellingen, die onder auspiciën van het Geheugen van Zeist worden georganiseerd. Met behoud van de eigen identiteit hecht het ZHG aan een goede samenwerking met anderen, niemand kan immers alles zelf en alleen doen. We steunen elkaar waar nuttig en nodig en voeren gezamenlijke projecten uit die anders niet uitgevoerd kunnen worden. Het uitgangspunt is altijd weer de rijke geschiedenis van ons mooie Zeist te onderzoeken, te laten zien en te beleven.

BESTUUR EN MEDEWERKERS

In het bestuur van het ZHG hebben we in 2019 vier nieuwe bestuursleden mogen verwelkomen, allen geboren en (deels) getogen in Zeist.

Eric van Meijgaard is per 1 september 2019 benoemd tot secretaris van het bestuur. Eric heeft ruim 40 jaar ervaring in de financiële sector (ING, ABN AMRO) en was sinds november 2018 al lid van de Commissie Lezingen en Excursies.

Willem de Bruin is op 16 januari 2019 benoemd tot lid van het bestuur. Van huis uit is Willem historicus, daarnaast is hij o.a. werkzaam geweest als directeur van Woongoed Zeist. Willem is tevens voorgedragen als afgevaardigde van het ZHG in de Straatnamencommissie van de gemeente Zeist.

Historisch Café 28 oktober 2019 met mevrouw De Beaufort.

FOTO FLORAN VAN POECKE

Aart Klaassen wordt op de ZHG-medewerkersavond op 4 november 2019 bedankt door Flora de Vrijer voor zijn werk in de commissie Lezingen en Excursies.

FOTO FLORAN VAN POECKE

Seijst
2020
1-24

Marc Wortmann is op 16 januari 2019 benoemd tot lid van het bestuur. Marc is werkzaam geweest als directeur van Alzheimer Nederland en Alzheimer's Disease International. Marc is eerder (1999-2001) bestuurslid van het ZHG geweest en hoofdredacteur van het blad 'Seijst'. Marc zal zich binnen het bestuur voornamelijk gaan bezighouden met fondsenwerving, marketing en public relations.

Leo Baauw is per 1 september 2019 benoemd tot lid van het bestuur. Leo is in zijn werkzame leven orthopedagoog geweest. Hij was 32 jaar cantor/organist van de Evangelische Broedergemeente.

De nieuwe bestuursleden zijn zeer welkom om met hun eigen expertises het ZHG-bestuur te versterken en bij te dragen aan de verdere ontwikkeling van het ZHG.

Arie Moolenaar heeft in 2017 al afscheid genomen als secretaris maar heeft van september 2018 tot juni 2019 als secretaris ad in-

terim nog weer een belangrijke bijdrage aan ons bestuur geleverd in

afwachting van de benoeming van een nieuwe secretaris.

De Commissie Lezingen en Excursies heeft afscheid genomen van *Aart Klaassen*, die sinds 2011 een belangrijke steunpilaar is geweest voor de werkzaamheden van de commissie, terwijl we als nieuw commissielid mevrouw *Janice Griffith* uit Zeist hebben mogen verwelkomen.

Van het bestuur

Het Algemeen Bestuur van het Zeister Historisch Genootschap. V.l.n.r. Peter van Buuren, Willem de Bruin, Eric van Meijgaard, Flora de Vrijer, JanHein Heimel, Marc Wortmann, Leo Baauw, Jan Peter van 't Sant en Karen Veenland.

FOTO FLORAN VAN POECKE

Algemeen

Het jaar 2020 is al bijna drie maanden oud. De tijd van elkaar het goede wensen voor het nieuwe jaar is officieel allang voorbij. Dat laat echter onverlet dat ik op deze plaats u, onze donateur, onze lezer van Seijst, toe-

wens dat het een mooi en goed 2020 zal zijn en tegelijk dat u en het ZHG nauw verbonden blijven.

Verbonden door en met de geschiedenis van Zeist die we ook in 2020 weer op diverse manieren willen belichten. In het jaarverslag leest u

wat de activiteiten in 2019 waren. Wanneer het zo op een rijtje staat waren het er best wel veel, maar aan de andere kant we beseffen dat het nog beter kan. We bereiken nog lang niet alle Zeisternaren, toch is voor iedereen de geschiedenis van Zeist de moeite waard.

Donateurs

Het aantal donateurs van het ZHG loopt langzaam maar zeker terug. Dat is een nogal trieste constatering. We weten dat de leeftijd van onze donateurs inhoudt dat er soms donateurs ons ontvallen door overlijden en dat het moeilijk is om jonge mensen tot het donateurschap te bewegen. In 2020 gaan we daarom daadwerkelijk een grote wervingsactie houden, maar we willen ook u, onze donateurs, vragen nog eens goed rond te kijken bij uw familie, kennissen en/of burens of er geen potentiële donateurs zijn. Met meer donateurs kunnen we onze activiteiten uitbreiden en dat komt u, maar ook iedere Zeistenaar ten goede.

Bestuur

Op bijgaande foto ziet u ons bestuur. We zijn blij dat er in 2019 vier bestuursleden bij zijn gekomen. Nieuwe leden brengen nieuwe ideeën binnen, stellen aan de zittende bestuursleden vragen over het hoe en waarom van bestaande activiteiten, kortom we zijn met nieuw elan 2020 ingegaan.

75 jaar Bevrijding

In 2020 staan we stil bij het feit dat het 75 jaar geleden is dat de Tweede Wereldoorlog is beëindigd en dat we daarom al 75 jaar mogen herdenken dat we bevrijd zijn en geen oorlog in ons land meer kennen.

Als ZHG willen we daar natuurlijk aandacht aan besteden. We zullen een tweede 'special' van Seijst uit-

brengen en meewerken aan activiteiten onder auspiciën van het Geheugen van Zeist. Van 20 maart tot en met 30 juni is er in het Historisch Informatiepunt (HIP) een fototentoonstelling over 75 jaar Bevrijding en daar heeft onze Tentoonstellingscommissie, zoals gebruikelijk, een grote inbreng in. Een bezoekje is meer dan de moeite waard. Het volledige programma van alles wat er in Zeist over 75 jaar Bevrijding gaat gebeuren kunt u lezen in de speciale 'glossy', die - net zoals 5 jaar geleden - uitkomt en verder in de plaatselijke nieuwsbladen en websites.

Varia

Voor 2020 staan weer vier Historische Cafés gepland, waarvan de eerste wanneer u dit leest al geweest is op 27 januari 2020. Willem de Bruin heeft ons verteld over de betekenis van de sociale woningbouw in Zeist. De volgende Cafés zijn op 20 april (niet op 27 april Koningsdag), 27 juli en 26 oktober 2020.

Er zal in september 2020 een première van een film van de heren van de Rozenhoeve zijn in Figi, verdere details komen later.

De commissie Lezingen en Excursies is bezig om een interessante excursie en een mooie Van de Poll-lezing voor te bereiden.

Op de dinsdagmorgen is de ZHG-Tafel in het HIP een prachtige plek om met elkaar te praten over en inlichtingen te geven over de ge-

schiedenis van Zeist. De 'heren deskundigen' weten met elkaar bijna alle vragen die gesteld worden te beantwoorden. Komt u gerust een keer langs met een vraag, een opmerking, of om iets over Zeist te brengen, maar vooral: geniet van het contact en de gesprekken. Welkom van 10-12 uur.

Ten slotte

U kunt uw vragen, opmerkingen, suggesties via de e-mail stellen: info@zhg.nl of telefonisch 030-6956311

Namens het bestuur,
Flora de Vrijer, voorzitter

Inhoudsopgave Seijst 2019

TNO Zeist. Deel 2, financiering en het onderzoek.	Flora de Vrijer	2019-I	blz	3
Een 'Zeister' schilderij met een dubbelganger.	JanHein Heimel	2019-I	blz	9
Zeister schrijvers. Willem Anthony Paap (1856-1923).	Flora de Vrijer	2019-I	blz	13
Uit de Collectie: Boekje en foto's betreffende 'Openluchtspel Saestum'.	JanHein Heimel	2019-I	blz	15
Jaarverslag 2018. Een jaar met veel positieve uitstraling.	Arie Moolenaar	2019-I	blz	18
Van het bestuur.	Flora de Vrijer	2019-I	blz	25
Inhoudsopgave Seijst 2018.	-	2019-I	blz	27
Afscheid van een idealist. De Zeister beeldhouwer Frits Kat (1922-1975).	Margreet Wagenaar	2019-II	blz	31
Vaststelling van de gemeentegrenzen van Zeist in 1825.	Kees Floor	2019-II	blz	40
Zeister schrijvers. Titia Klasina Elisabeth van der Tuuk ('t Zandt (GR) 1854 – Zeist 1939).	Margreet Wagenaar	2019-II	blz.	46
Uit de Collectie: H. Broedelet Automobielen.	Karen Veenland-Heineman	2019-II	blz	50
Van het bestuur.	Flora de Vrijer	2019-II	blz	54
Van het bestuur.	Flora de Vrijer	2019-III	blz	58
Ten geleide: Zeister 'Monumenten van de redactie'.	Jan Peter van 't Sant	2019-III	blz	59
'Monumenten van de redactie': artikelen.	-	2019-III	blz	60
Inhoudsopgave Seijst 2019-III.	-	2019-III	blz	112
Rectificatie betreffende het artikel over Frits Kat (Seijst 2019-II).	-	2019-IV	blz	114
Een veelzijdige 19e-eeuwse architect: De Utrechter Nicolaas Johannes Kamperdijk (1815-1887). Deel 1.	B.H.J.N. Kooij	2019-IV	blz	115
De weduwen van Cattenbroeck.	JanHein Heimel	2019-IV	blz	122
Zeister schrijvers. Margaretha Anna Maria Renes-Boldingh (Ameland 1891-Utrecht 1968).	Margreet Wagenaar-Fischer	2019-IV	blz	132
Uit de Collectie: Een groot huldeblijk voor Frits van de Poll.	Karen Veenland-Heineman	2019-IV	blz	135
Van het bestuur.	Flora de Vrijer	2019-IV	blz	138

